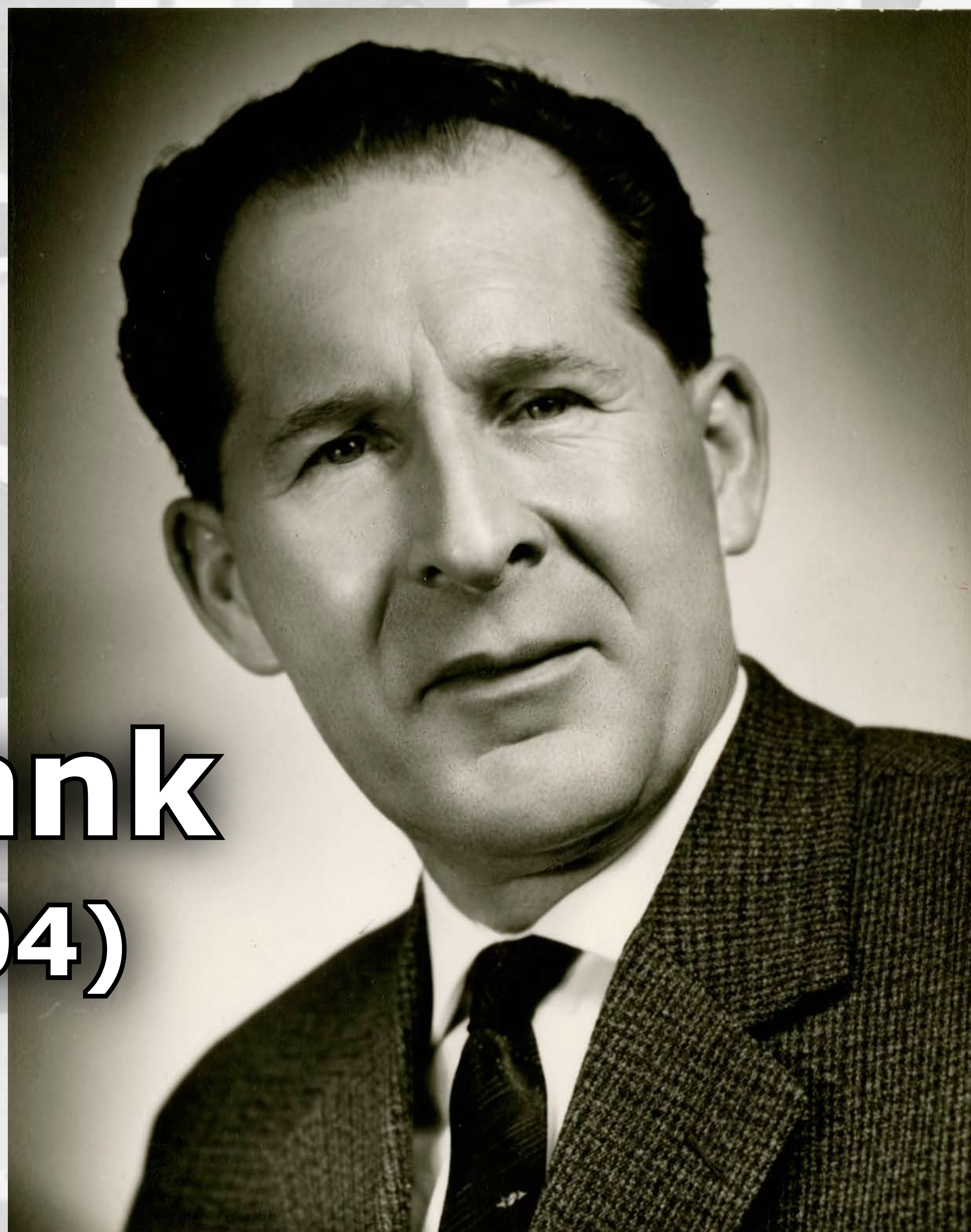

Nestl Žgank
(1909 – 2004)

Oče novega Velenja

*Svečana otvoritev
jaška Preloge
31. decembra 1953. leta.*

*Nestl Žgank je po
udarniških deloviščih
ob reki Paki popeljal
pomembnega partijskega
funkcionarja Franca
Leskoška Luko.*

Nestl Žgank, dolgoletni direktor velenjskega premogovnika in kasnejši župan Velenja ter ena ključnih osebnosti, ki so tvorile novejšo zgodovino Velenja in Šaleške doline, je bil rojen 1909 leta v Dolenji vasi pri Preboldu. Tegobe odraščanja v številni družini, ki jih je prva svetovna vojna le še poglobila, so Nestlu Žganku privzgojile delovne navade in čut za preprostega človeka, ki sta se nato z leti le še krepila. Med skromnimi izobrazbenimi možnostmi si je izbral mizarstvo, a ga je življenjska pot kmalu zanesla v industrijo in med proletariat, kjer se je tudi aktivno vključil v boj za osnovne delavske pravice. Bil je eden od članov stavkovnega odbora odmevne stavke v tekstilni tovarni v Preboldu, v letih pred drugo

svetovno vojno pa se je zaposlil v eni od ljubljanskih galvanizerskih delavnic, kjer se je leta 1941 vključil v Komunistično partijo Slovenije. Po okupaciji se je takoj priključil odporniškemu gibanju. Ker je slovel kot sposoben organizator, je

med vojno skrbel predvsem za organiziranje in nemoteno delovanje partizanskih tehnik na Dolenjskem in Štajerskem. Po vojni je opravljal različne dolžnosti na Celjskem, leta 1949 pa je postal pomočnik direktorja Generalne direkcije za rudarstvo LR Slovenije v Ljubljani.

Ko je že kazalo, da je pred njim kariera visokega republiškega in zveznega uradnika, ga je Partija nepričakovano imenovala za novega, že petega povojnega direktorja Rudnika lignita Velenje. Ker je slabe razmere na najbolj zanemarjenem slovenskem premogovniku dobro poznal, se je volji Partije le stežka uklonil. A ko je naposled, kot se je kasneje

sam rad spominjal, na Miklavžev večer leta 1950 vendarle, čeprav nerad, prišel v Velenje, gotovo ni slutil, da ga bosta velenjski rudar in boj za kvaliteto njegovega življenja tako zaznamovala, da bo v Šaleški dolini ostal do konca življenja.

Kot govorec na eni od številnih proslav in svečanosti, ki so se ob številnih dosežkih in pridobitvah v Velenju vrstile ena za drugo.

Nestl Žgank je bil gostitelj številnih pomembnih osebnosti, ki so obiskale Velenje. Med mnogimi drugimi je leta 1963 v družbi Josipa Broza Tita Velenje obiskal tudi predsednik nekdanje Sovjetske zveze Nikita Hruščov

Med leti 1950 in 1965, ko je opravljal delo direktorja velenjskega premogovnika, mu je uspelo z ekipo najožjih sodelavcev preobraziti premogovnik v najpomembnejši slovenski in enega najmodernejših jugoslovanskih premogovnikov. Ožje vodstvo premogovnika, katerega osrednja osebnost je bil Nestl Žgank, je prevzelo ključno vlogo tudi pri izgradnji in podobi novega Velenja, ki je nato še desetletja po dograditvi veljalo za najmodernejše jugoslovansko mesto, takrat splošno poznano tudi kot »socialistični čudež«. Kmalu zatem, ko je moral leta 1965 zapustiti mesto direktorja premogovnika, se je Žgank ponovno dejavneje vključil v razvoj Velenja. Leta 1969 je bil izvoljen na mesto predsednika skupščine občine Velenje, Velenje pa je v naslednjih letih doživelo ponovni razvojni razcvet. Mesto je dobilo celo vrsto novih pridobitev in olepšav, s katerimi se je vse bolj približevalo podobi zrelega sodobnega mesta, ki svojim meščanom ponuja številne možnosti za življenje in delo. Po dveh mandatih župana velenjske občine se je leta 1978 upokojil.

Nestl Žgank je za svoje delo dobil številna odlikovanja in priznanja, najbolj pa je bil ponosen na partizansko spomenico 1941, red republike z zlatim vencem, zlato plaketo Zveze združenj borcev NOB in častno občanstvo Mestne občine Velenje. Velikokrat je v pogovoru rad poudaril:

»Velenje sem imel rad in tudi danes sem ponosen na mesto, ki je bilo zgrajeno z veliko pomočjo mojih najožjih sodelavcev, velenjskih rudarjev, njihovih družinskih članov in ostalih prebivalcev Šaleške doline.«

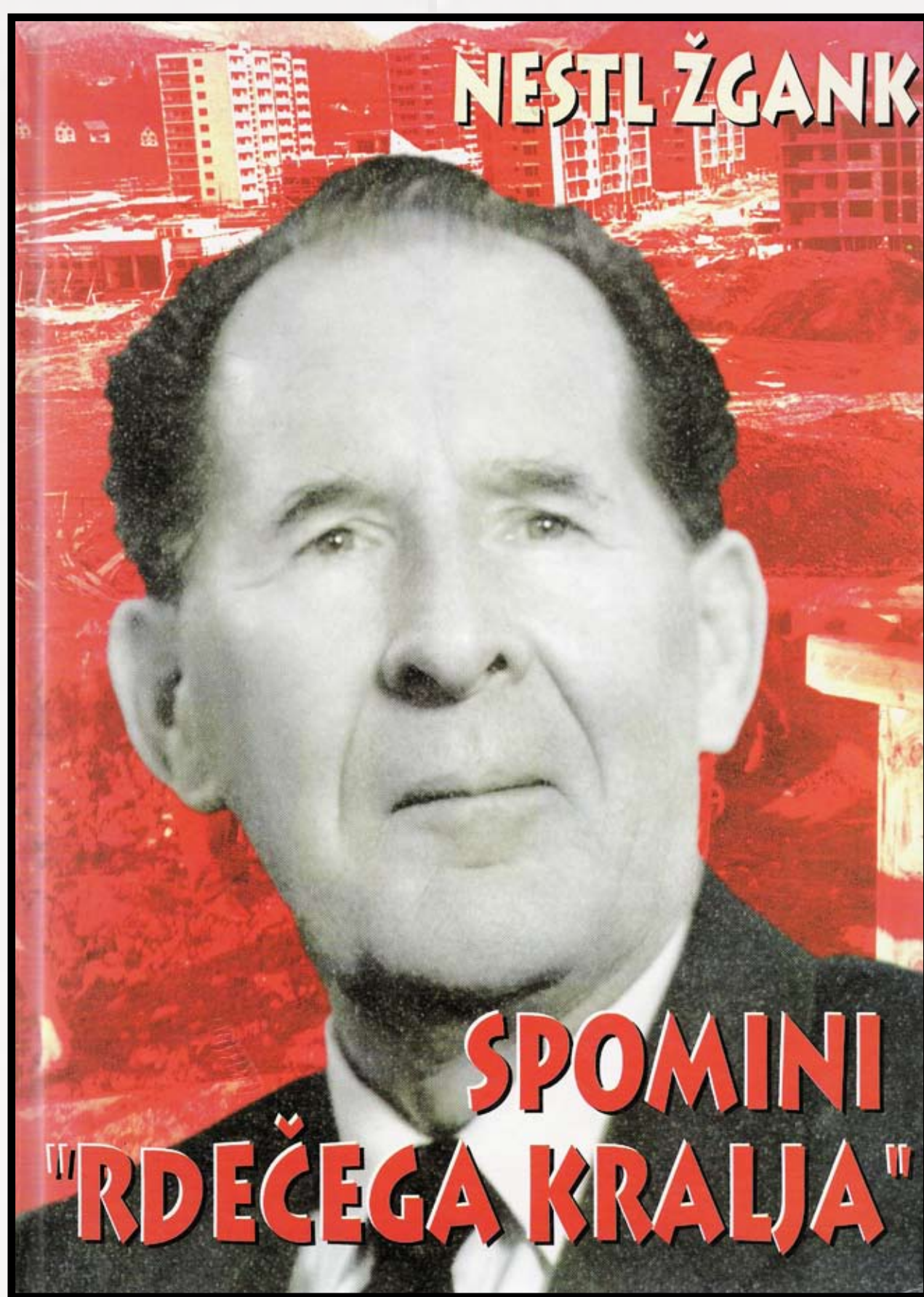
Na domačem dvorišču ...

Srečanje znamenitega velenjskega »AFŽ« septembra 1998. Ivan Atelšek, prim. dr. Alojz Fijavž in Nestl Žgank, so kot ključne osebnosti povojnega razvoja Velenja med domačini uživali velik ugled in spoštovanje.

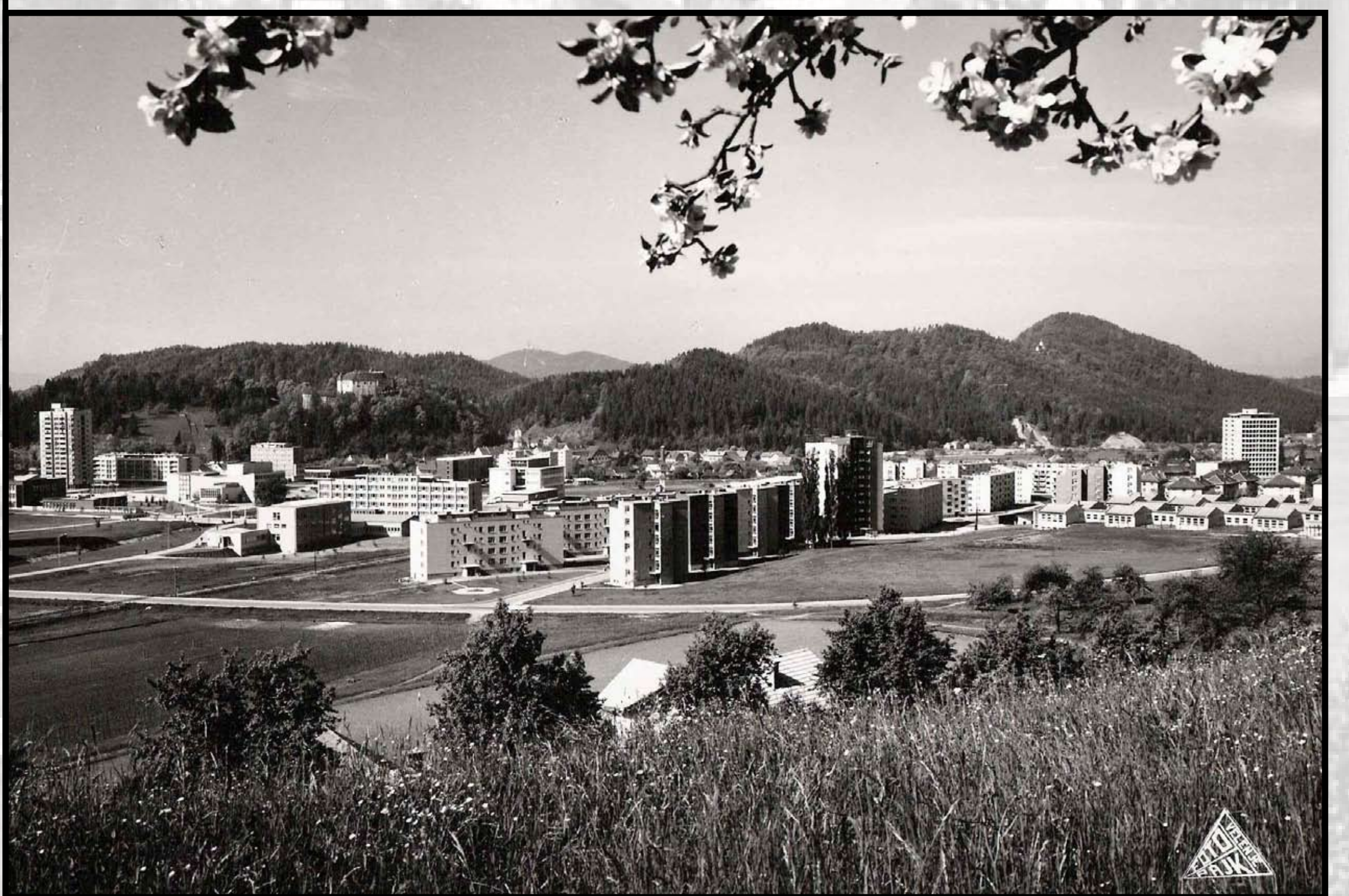
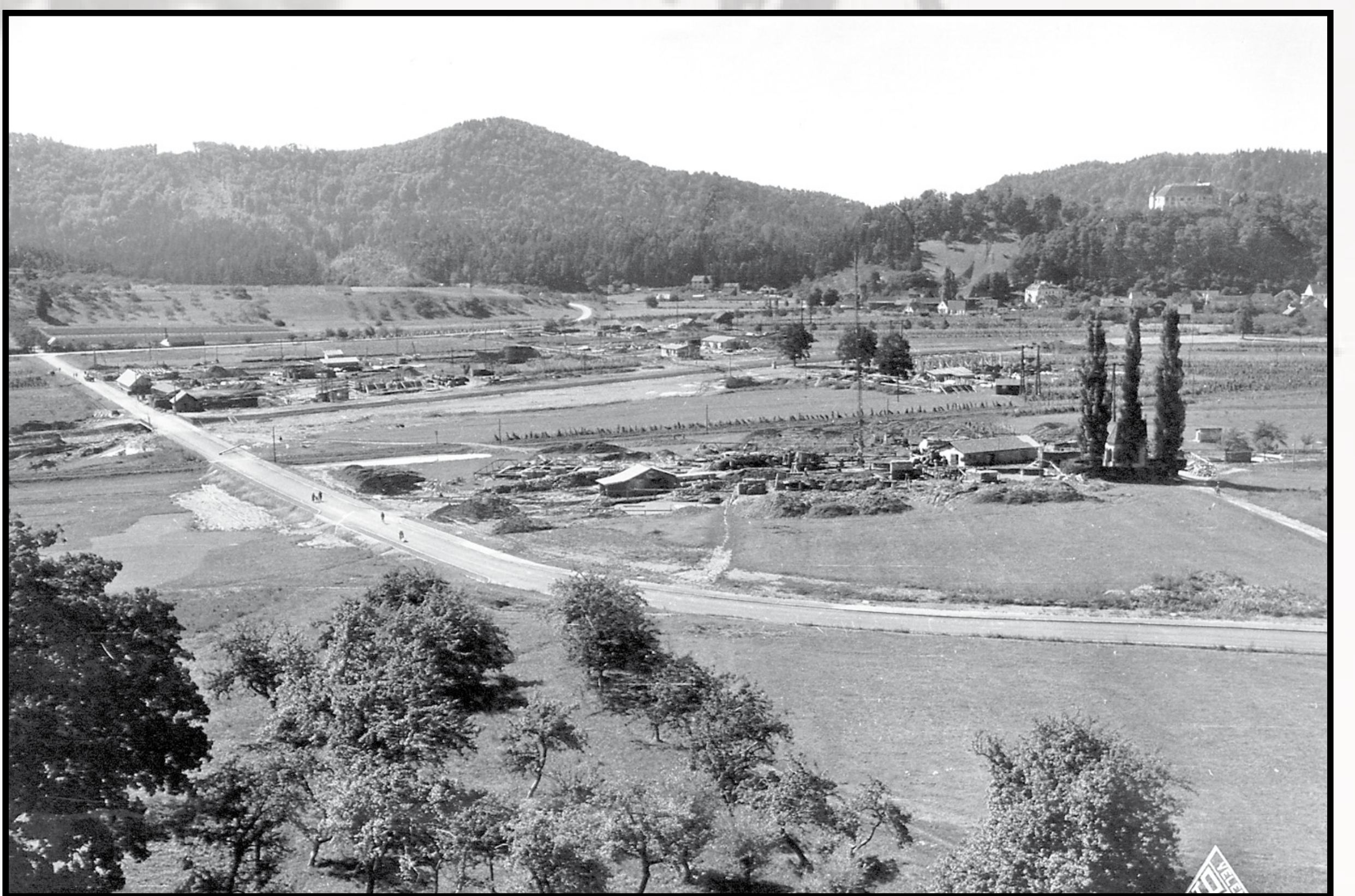

Leta 2001, na tradicionalni rudarski prireditvi Skok čez kožo, je Nestl Žgank kot častni skakalec svečano preskočil rudarski »perkleder«.

Spomine na prehojeno pot je Nestl Žgank leta 1999 strnil v knjigi z naslovom »Spomini rdečega kralja«.

»Ko sem se zvečer vračal domov, sem za trenutek postal na prvi vzpetini nad dolinskim dnom, se zazrl proti novemu mestnemu središču in od ponosa in sreče so se mi za trenutek orosile oči. Skoraj nisem mogel verjeti, da je to, kar vidim pred seboj, zraslo v pičlih nekaj letih. Lepo mesto, ki bo nudilo varen in topel dom rudarjem, ki so ga sami zgradili. To, kar sem si vedno želel, se je počasi začelo uresničevati, hkrati pa sem vedel, da bomo v Velenju v naslednjih letih še marsikaj dosegli. In smo!«
(Nestl Žgank, Spomini »rdečega kralja«)

Leta 2009, ob njegovi 100 letnici rojstva in 50 letnici otvoritve novega mestnega središča, se je Nestlu Žganku, eni ključnih osebnosti povojnega razvoja Velenja, Mestna občina Velenje poklonila s postavitvijo spomenika na Titovem trgu.

